

Επίβλεψη φοιτητών

Π. Βασιλειάδης

Τετάρτη, 29 Αυγούστου 2008

<http://www.cs.uoi.gr/~pvassil/courses/supervision/StudentSupervision.pdf>

Κάθε χρόνο, πέραν των διδακτικών μου καθηκόντων, η εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία υποστηρίζεται εκ μέρους μου με τη μορφή επίβλεψης πτυχιακών εργασιών σε προπτυχιακό επίπεδο και με τη μορφή επίβλεψης MSc ή PhD, σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η γενικότερη επιστημονική περιοχή στην οποία δραστηριοποιούμαι είναι **η περιοχή των βάσεων δεδομένων** και κατά συνέπεια, **είναι πρακτικά απαραίτητο να ενδιαφέρεστε σοβαρά για την εν λόγω περιοχή**. Φυσικά, περιοχές συγγενείς στις βάσεις δεδομένων, όπως, για παράδειγμα, η τεχνολογία λογισμικού, ή η ανάγκη πληροφορίας, είναι επίσης στα ενδιαφέροντά μου και μπορούμε να συζητήσουμε θέματα που εμπίπτουν και σε αυτές – αρκεί να έχουν κάποια σχέση και με βάσεις δεδομένων.

Στο εν λόγω κείμενο αναπτύσσω μερικές από τις **βασικές αρχές** μου για την επίβλεψη φοιτητών ανάλογα με το είδος της επιβλεπόμενης εργασίας. Στο τέλος, παραθέτω και κάποιες σημαντικές σκέψεις που αφορούν πρακτικά **όλους**, ανεξαρτήτως κατηγορίας.

1 Πτυχιακές εργασίες

Η σελίδα των πτυχιακών εργασιών <http://www.cs.uoi.gr/~pvassil/courses/diplomatikes/index.html> περιέχει αναλυτικά τι χρειάζεται να κάνει κανείς για να ολοκληρώσει επιτυχώς μια πτυχιακή εργασία μαζί μου. Επίσης, η σελίδα δίνει οδηγίες προς ναυτιλλομένους, καθώς και πρότυπα για το κείμενο και τις παρουσιάσεις τα οποία μπορείτε να χρησιμοποιείτε ελεύθερα.

2 MSc Φοιτητές

Ο στόχος μιας εργασίας MSc υπό την επίβλεψή μου είναι η παραγωγή αποτελεσμάτων σε κάποιο ερευνητικό πρόβλημα στο χώρο των βάσεων δεδομένων. Η επιλογή του θέματος γίνεται με πολύ προσοχή και η διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας σκοπό έχει να οριοθετήσει επακριβώς το πρόβλημα, να συλλέξει την σχετική εργασία, να εντοπίσει τυχόν αδυναμίες ή ευκαιρίες για βελτίωση στο state-of-the-art, να προτείνει και τέλος να επιβεβαιώσει πειραματικά αλγόριθμους, δομές, και εν γένει, τεχνικές, για την παραγωγή μιας λύσης που προωθεί τη γνώση μας γύρω από το συγκεκριμένο πρόβλημα. Για την εκπόνηση της εργασίας σας, σας διατίθεται χώρος στο εργαστήριο, μαζί με κάποιο PC, και χρόνος σε τακτά (εβδομαδιαία τουλάχιστον) χρονικά διαστήματα, στα οποία θα συζητάμε την πρόοδο της εργασίας σας. *Θεωρώ υποχρέωσή μου να συνεργάζομαι με τους φοιτητές μου και να παρακολουθώ στενά την πρόοδό τους.* Αυτό, φυσικά, δεν αναιρεί την ανάγκη σκληρή δουλειάς εκ μέρους σας ☺

2.1 Γενικές απαιτήσεις εκ μέρους μου

Η εκπόνηση της εργασίας εκ των πραγμάτων στηρίζεται σε κάποιες προϋποθέσεις, οι βασικότερες από τις οποίες είναι η **συστηματική δουλειά** και η **στοχοπροσήλωση**. Είναι αναμενόμενο κάποια στιγμή να υπάρξει κάποια ακινησία στη διάρκεια της εργασίας σας – η κατάσταση είναι όμως ιδιαίτερα προβληματική όταν διαπιστώνεται ότι κάποιος προχωρά αργά (ή καθόλου), εξαιτίας της έλλειψης ενδιαφέροντος, προσήλωσης, ή οργάνωσης. Είναι απολύτως αποδεκτό να κολλήσουμε κάπου λόγω της δυσκολίας του προβλήματος (πράγμα που θα συμβεί σίγουρα, ούτως ή άλλως) – είναι όμως απαράδεκτο να παραμελείτε την εργασία σας (εκτός βέβαια κι αν υπάρχει κάποιος κατανοητός, ανθρώπινος λόγος). Εν γένει, αν υπάρχει η γενικότερη αίσθηση ότι ασχολείστε με προσήλωση και ένταση με το θέμα σας, όλα είναι καλά.

2.2 Προαπαιτούμενα

Ουσιαστικά προαπαιτούμενα για να φέρετε επιτυχώς εις πέρας μια εργασία MSc μαζί μου, είναι τα εξής:

- καλό **υπόβαθρο** σε θέματα βάσεων δεδομένων και λογισμικού
- καλό **υπόβαθρο** και **όρεξη** σε θέματα προγραμματισμού
- **ύπαρξη θέματος στο οποίο ενδιαφέρεστε σοβαρά**, θέλετε να επενδύσετε χρόνο και προσπάθεια και διαφαίνεται ότι **έχετε τις ικανότητες να τα καταφέρετε**.
- **επαρκής γνώση της αγγλικής γλώσσας**

Το **μεταπτυχιακό μου μάθημα** είναι μια καλή ένδειξη, και για μένα, αλλά και για σας, για το αν οι προϋποθέσεις αυτές ισχύουν. Αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει υποχρεωτικώς να παρακολουθήσετε το μάθημά μου – αν και θα ήταν κάπως παράξενο να ενδιαφέρεστε για μεταπτυχιακή εργασία σε βάσεις δεδομένων χωρίς να έχετε παρακολουθήσει τα σχετικά μεταπτυχιακά μαθήματα.

2.3 Συμφωνία χαρακτήρων

Για να ξεκινήσετε μια εργασία MSc μαζί μου, πρέπει να συμφωνήσουμε ότι θέλουμε και οι δύο να γίνει κάτι τέτοιο. Υπάρχει μια απλή διαδικασία για να κάνουμε τη ζωή μας πιο εύκολη σε σχέση με τα παραπάνω, στο τέλος της οποίας, εσείς μεν να νιώσετε ότι όντως **σας ενδιαφέρει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα** και ότι είστε διατεθειμένοι να ταλαιπωρηθείτε μαζί του, εγώ δε να αποφασίσω ότι όντως αυτό έχει νόημα και θα προκύψει ουσιαστικό αποτέλεσμα. Εν παραλλήλω, η διαδικασία αυτή σας δίνει και μια πρώτη εντύπωση για το πώς θα περάσετε σε προσωπικό επίπεδο κάτω από την επίβλεψή μου – **είναι πιθανό, ενώ ένα θέμα σας αρέσει, ο επιβλέπων να μη σας ταιριάζει**. Συγκεκριμένα, τα επί μέρους βήματα είναι ως εξής:

1. Στείλτε μου ένα email, ή περάστε από το γραφείο μου, για να συζητήσουμε αν πραγματικά έχει νόημα να συνεχίσουμε τη διαδικασία. Ιδιαίτερος βοηθητικά για τη συζήτηση είναι:
 - Μια κόπια της βαθμολογίας σας, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο (όχι απαραίτητα formal βεβαίωση γραμματείας, μια γενική εικόνα με ενδιαφέρει)
 - Ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα
 - Μια προετοιμασία εκ μέρους σας, στο τι θέματα γύρω από τις βάσεις δεδομένων σας ενδιαφέρουν ειδικότερα

2. Διατηρώ ένα κείμενο με γενικότερα ερευνητικά θέματα και ειδικότερα προβλήματα που με ενδιαφέρουν. Αν τα πράγματα προβούν θετικά στην προηγηθείσα συζήτηση, λαμβάνετε μία κόπια του κειμένου την οποία αφενός εξηγώ επί τόπου και αφετέρου εσείς διαβάζετε αργότερα για να δείτε τι σας ενδιαφέρει.
3. Επειδή ενδέχεται να έχετε απορίες, μπορείτε να συζητήσετε τα θέματα μαζί μου εκτενώς σε επόμενες συναντήσεις.
4. Διαλέξτε ένα θέμα που σας ενδιαφέρει και προσπαθήστε να σκευασάτε τη λύση του σε δυο-τρεις (έστω και χειρόγραφες) σελίδες. Δοκιμάστε ένα στιγμιότυπο του προβλήματος και σκεφτείτε ποια θα ήταν η ιδεατή και η χειρότερη πιθανή κατάσταση. Σκεφθείτε αδρά τι είδους λύση θα προσπαθούσατε να δώσετε στο πρόβλημα, καταγράψτε την ως την τριάδα (input, output, βασικά βήματα) και στείλτε μου το αποτέλεσμα της δουλειά σας με ένα email.
5. Μόλις διαβάσω με προσοχή την πρότασή σας θα σας πω και την άποψή μου για το αν μπορούμε να συνεχίσουμε περαιτέρω. Ειλικρινά θα ήθελα να μπορούσα να συνεργαστώ με όσους περισσότερους φοιτητές γίνεται, ή τουλάχιστον με όλους όσους εκδηλώσουν σχετικό ενδιαφέρον. Αν το έκανα αυτό όμως, θα προσέφερα κακή υπηρεσία, μη συντελώντας στην ουσιαστική εκπαίδευση των ενδιαφερομένων. Έτσι, είναι πιθανόν να αρνηθώ τη συνεργασία με ικανούς και άξιους φοιτητές. Με όσους όμως είναι δυνατόν να συνεργαστούμε, η συνεργασία ξεινά αμέσως.

Checklist εκκίνησης

1. Από εσάς: **εγγραφή και έναρξη μεταπτυχιακής εργασίας** στη γραμματεία.
2. Μαζί: ορισμός εβδομαδιαίας συνάντησης, ορισμός θέσης εργασίας, κλειδιά για το εργαστήριο.

2.4 Διαδικασία εκπόνησης

Η διαδικασία εκπόνησης της εργασίας είναι λίγο πολύ η εξής:

1. Η έναρξη αφορά την παράλληλη εξέλιξη δύο διαδικασιών: (α) έρευνα και ανάγνωση της **σχετικής βιβλιογραφίας** γύρω από ένα θέμα που έχει ορισθεί κάπως αδρά και (β) εκτενής συζήτηση για τον **ακριβέστερο καθορισμό του θέματος**. Στην αρχή της εργασίας, το υπό διερεύνηση πρόβλημα είναι αναγκαστικά κάπως ασαφές. Ο ορισμός του θέματος ξεινά από ένα γενικότερο πρόβλημα και διασαφηνίζεται προοδευτικά όσο γίνεται πιο καθαρή η εικόνα του ερευνητικού προβλήματος, η υπάρχουσα σχετική δουλειά και η πιθανή λύση.

2. Όταν η εργασία αποκτήσει καθαρό θέμα, η **διαδικασία επίλυσης** αφορά αφενός τη συζήτηση εναλλακτικών λύσεων και αφετέρου την υλοποίηση κάποιας λύσης που φαίνεται ικανοποιητική. Μπορείτε να θεωρείτε βέβαιο ότι η εργασία σας θα περιλαμβάνει κομμάτια υλοποίησης (κατά συνέπεια, οι σχετικές ικανότητες προγραμματισμού είναι ουσιαστικά υποχρεωτικές).
3. Η παραπάνω διαδικασία είναι μια υπόθεση **try-n-error**. Εν γένει, η πρώτη λύση σπάνια είναι καλή – κατά συνέπεια, η δοκιμή εναλλακτικών λύσεων επαναλαμβάνεται μέχρι να βρεθεί ικανοποιητική λύση.

Μόλις η εργασία μπει σε μια σειρά, με ένα εμφανή στόχο, ετοιμάζουμε **χρονοδιάγραμμα** για την εξέλιξη και ολοκλήρωσή της.

2.5 Ολοκλήρωση της εργασίας

Ενδεικτικά, η ολοκλήρωση της εργασίας απαιτεί ένα με ενάμιση χρόνο. Η ουσία μιας εργασίας MSc αφορά την παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης δουλειάς με αρχή, μέση και τέλος. **Ένα καλό κριτήριο ολοκλήρωσης για μένα είναι το αν θα υπέβαλα την εργασία σε ένα ανταγωνιστικό συνέδριο βάσεων δεδομένων.** Μια χονδροειδής εκτίμηση του απαιτούμενου όγκου εργασίας, λοιπόν, είναι ότι μια εργασία MSc είναι περίπου ισοδύναμη με ένα ερευνητικό άρθρο υψηλής ποιότητας.

Προσωπικά, ενθαρρύνω τους φοιτητές να εργασθούν σκληρά ώστε αποφοιτήσουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα! Μέσα στους σικοπούς των σπουδών σας, εκτός από τη συλλογή γνώσης και την προσωπική ολοκλήρωση, πρέπει να υπάρχει και μια ορατή ημερομηνία αποφοίτησης. Αυτό, βεβαίως, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αλλάξει τις απαιτήσεις ποιότητας και τεχνικής αριότητας που πρέπει να πληροί η εργασία σας. Στη γενική περίπτωση, οι φοιτητές που έχουν εκπονήσει εργασία MSc υπό την επίβλεψή μου χρειάστηκαν περίπου 1 χρόνο κατά μέσο όρο και όχι παραπάνω από 1.5 χρόνο για να την ολοκληρώσουν επιτυχώς.

Τα προβλήματα της τελευταίας στιγμής. Θεωρώ αναμενόμενο ότι την τελευταία στιγμή θα προκύψουν ελλείψεις, καθυστερήσεις και αποκλίσεις από τα αρχικώς σχεδιασθέντα. Ιδίως για φοιτητές οι οποίοι θα συμπληρώνουν τα τρία χρόνια μεταπτυχιακών σπουδών και οφείλουν υποχρεωτικώς να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της εργασίας τους, όποιο κι αν είναι αυτό, η κατάσταση αυτή είναι ιδιαίτερα αγχωτική για όλους (ναι, και για μένα είναι –κι ας λέω ότι εγώ το έχω πάρει το πτυχίο μου). Δύο είναι οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές που θα καθορίσουν τη στάση μου σε τέτοιες περιπτώσεις:

- Αν κάποιος δεν έχει κάνει μια δουλειά που πληροί το προαναφερθέν κριτήριο (της υποβολής σε ένα συνέδριο) η βαθμολογία του θα είναι νομοτελειακά κάτω της βάσης. Μέχρι στιγμής ουδέποτε υπήρξε τέτοια περίπτωση υπό την επίβλεψή μου και το λέω με απόλυτη ειλικρίνεια. Όμως, επειδή συν τω χρόνω παρατηρώ συμπεριφορές και πρακτικές πέρα από τα στενά πλαίσια του Εργαστηρίου και του Τμήματος, θέλω να κάνω σαφές ότι θα είμαι ανελαστικός στο κριτήριο αυτό.
- Αν το κριτήριο πληρείται, ή δείχνει ότι λογικά θα πληρείται ικανοποιητικά σε εύλογο χρόνο πριν την ημερομηνία παρουσίασης, μπορώ να καταλάβω ότι κάποια πράγματα δεν θα ολοκληρωθούν όπως σχεδιάστηκαν.

Checklist ολοκλήρωσης

Για να διευκολύνω όλους μας, από το έτος 2007-2008 αποφάσισα να καθιερώσω ότι **ένα μήνα πριν την αναμενόμενη ημερομηνία εξέτασης** πρέπει:

- Το 80% των πειραμάτων να έχει ολοκληρωθεί
- Να έχει συγγραφεί στην αγγλική ένα κείμενο περίπου 12 διστήλων σελίδων σε ACM/IEEE format που να αποτελεί τον κορμό μιας εργασίας που θα μπορεί να υποβληθεί σε ένα συνέδριο ή περιοδικό. Προφανώς, το κείμενο αυτό μπορεί κάλλιστα να αποτελεί και τον κύριο όγκο της MSc εργασίας σας.

3 PhD Φοιτητές

Ο **στόχος** της εκπαίδευσης ενός υποψηφίου διδάκτορα είναι να αποδώσει στην επιστημονική κοινότητα ένα **ικανό και ανεξάρτητο νέο ερευνητή**, ήτοι, έναν επιστήμονα / μηχανικό με βαθύ ενδιαφέρον για την επιστήμη και την περιοχή του, καθώς και με ανεξαρτησία και ικανότητα στην στοχοθέτηση, οργάνωση, εκπόνηση και δημοσίευση ερευνητικής δουλειάς η οποία χαρακτηρίζεται από καινοτομία, ερευνητικό βάθος και παρουσιάζει ενδιαφέρον για την επιστημονική κοινότητα.

Είναι πολύ σημαντικό να πιστέψετε ότι **κάθε λέξη μετράει** στα παραπάνω: για παράδειγμα, είναι σπατάλη πολύτιμου χρόνου να ξεκινήσετε μια διδακτορική εργασία χωρίς να ενδιαφέρεστε βαθιά για ένα γνωστικό αντικείμενο. Αντίστοιχα, είναι αδιανόητη η απονομή διδακτορικού διπλώματος σε κάποιον που δεν έχει επιδείξει την απαιτούμενη ερευνητική ανεξαρτησία. Έτσι, νομίζω είναι σημαντικό να διαβάσετε λέξη προς λέξη τον παραπάνω ορισμό, και να κατανοήσετε ότι η διαδικασία εκπόνησης μιας διδακτορικής διατριβής έχει σκοπό

- αφενός να σας εξοπλίσει με τα κατάλληλα νοητικά εργαλεία (τεχνικές γνώσεις και βαθιά κατανόηση συγκεκριμένων μεθόδων και τεχνικών, γενικό υπόβαθρο, γνώση σε βάθος και πλάτος της ειδικότερης υποπεριοχής αλλά και της ευρύτερης περιοχής δραστηριοποίησής σας),
- αφετέρου να διαμορφώσει την προσωπικότητά σας ώστε να χαρακτηρίζεται από την απαιτούμενη ερευνητική ανεξαρτησία, επιστημονική ωριμότητα και το προσωπικό στίγμα που οφείλουν να χαρακτηρίζουν ένα Διδάκτορα.

Θεματολογία. Είναι προφανές, ότι εκτός από τη συμφωνία χαρακτήρων (βλ. ενότητα MSc) είναι σημαντικό τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των ανθρώπων να συμπίπτουν. Τη στιγμή που γράφεται το εν λόγω κείμενο, η ερευνητική μου δραστηριότητα αφορά κυρίως τις περιοχές (α) των αποθηκών δεδομένων (data warehouses), και (β) σημασιολογικά πλούσιων αρχιτεκτονικών πληροφοριακών συστημάτων, με έμφαση στο ζήτημα της εξέλιξης βάσεων δεδομένων (database evolution). Επίσης, ενδιαφέρομαι και για θέματα (γ) υποστήριξης αποφάσεων (decision support) με έμφαση σε τεχνολογίες OLAP.

Προαπαιτούμενα. Είναι απαραίτητο να πεισθώ

- (α) για το ενδιαφέρον σας για το χώρο των βάσεων δεδομένων γενικά
- (β) για το κοινό μας ενδιαφέρον σε θέματα των προαναφερθέντων υποπεριοχών του χώρου των βάσεων δεδομένων
- (γ) για την ικανότητά σας να ολοκληρώσετε μια διδακτορική διατριβή υπό την επίβλεψή μου.

Στη διαδικασία αυτή, **όλα μετράνε**: η προϊστορία σας ως προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, οι επιδόσεις σας και η ενασχόλησή σας με τα παραπάνω θέματα, το γενικό σας υπόβαθρο σε θέματα πληροφορικής, η φιλοδοξία σας για διάκριση, και η γενικότερη εικόνα που εκπέμπετε.

Σύστημα επίβλεψης. Το σύστημα επίβλεψης που με ενδιαφέρει να ακολουθείται στη συνεργασία μου με υποψήφιους διδάκτορες μπορεί να ονομαστεί «**προοδευτική ανεξαρτητοποίηση**» και, όπως λέει και το όνομά του, σκοπό έχει να επιτρέψει στον υποψήφιο διδάκτορα να ωριμάσει ερευνητικά αποκτώντας (α) τις τεχνικές ικανότητες και (β) την ερευνητική ανεξαρτησία που απαιτούνται για την απονομή ενός διδακτορικού τίτλου. Προφανώς, το σύστημα δεν διεκδικεί δάφνες καινοτομίας (αντιθέτως, ακολουθεί την πεπατημένη). Σε αδρές γραμμές, μπορεί κανείς να διακρίνει τρεις φάσεις:

1. Εξοικείωση. Αρχικά, προτείνω στον υποψήφιο την διερεύνηση ενός πολύ συγκεκριμένου ερευνητικού ζητήματος (διάβαζε: άρθρο) για το οποίο νιώθω σιγουριά και σε σχέση με το πόσο έγκυρο είναι ως ερευνητικό θέμα και σε σχέση με το τι πρέπει να γίνει για την διεκπεραίωσή του.
2. Διερεύνηση. Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει ένα προσωπικό «ταξίδι» του υποψηφίου, στη διάρκεια του οποίου πρέπει (α) να ανακαλύψει τον τρόπο εντοπισμού ερευνητικών «ευκαιριών» και (β) να διαμορφώσει το προσωπικό του στίγμα. Η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας που αφορά στον εντοπισμό του προβλήματος, τη διεκπεραίωση μιας λύσης και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων είναι συνεργατική.
3. Ολοκλήρωση & Πιστοποίηση. Το κριτήριο τερματισμού μιας διαδικασίας επιπόνησης διδακτορικών σπουδών αναμένεται να είναι μια εργασία υψηλού επιπέδου που να προέρχεται εξ ολοκλήρου από τον υποψήφιο και να πιστοποιεί την ερευνητική του ανεξαρτησία.

Επειδή τα παραπάνω δεν είναι και ιδιαιτέρως διαφωτιστικά σε σχέση με τη διάρκεια και τον όγκο εργασίας μιας διδακτορικής διατριβής, μπορεί κανείς να θεωρήσει ως μια αδρή ένδειξη για την προσέγγιση του τέλους της διαδικασίας, την ολοκλήρωση τριών σημαντικών

εργασιών σε ανταγωνιστικά συνέδρια. Τονίζω, πάλι, ότι αυτό είναι ενδεικτικό και όχι τυπικό κριτήριο.

Στοχοπροσήλωση και ψυχική αντοχή. Η στοχοπροσήλωση ενός υποψήφιου διδάκτορα είναι σημαντική. Η ερευνητική διαδικασία δεν μπορεί πρακτικά να υφίσταται μεγάλες διακοπές – αντιθέτως, απαιτεί **ένταση για συνεχόμενα (ενίοτε μεγάλα) χρονικά διαστήματα.**

Ένα δεύτερο θέμα που προκύπτει νομοτελειακά στη διάρκεια της εκπόνησης μιας διδακτορικής διατριβής (αφού περάσει κάποιο αρχικό διάστημα προσαρμογής) είναι η απογοήτευση (καθώς όλοι γύρω φαίνεται να εντοπίζουν ενδιαφέροντα προβλήματα, να δημοσιεύουν, και εν γένει να προοδεύουν σε σχέση με το στόχο τους, ενώ ο απογοητευμένος υποψήφιος μοιάζει να μένει στάσιμος). Η απογοήτευση αυτή είναι παροδική και εξαφανίζεται με την εμφάνιση ενός ενδιαφέροντος θέματος και την διερεύνησή του. Παρ' όλα αυτά, οι **ψυχική αντοχή** και η **φιλοδοξία** (ναι, δεν είναι πάντοτε κακή, αρκεί να είναι στην υπηρεσία ευγενέστερων αρετών) είναι απαραίτητα συστατικά για να κρατήσουν κάποιοι στο παιχνίδι της έρευνας.

Ένα από τα παρελκόμενα του θέματος της στοχοπροσήλωσης είναι το γεγονός ότι ελλείπει χρηματοδότησης, είτε από μένα μέσω ερευνητικών προγραμμάτων, είτε μέσω υποτροφιών, είτε μέσω εκπαιδευτικής άδειας (για δημόσιους υπάλληλους), η εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής είναι –σχεδόν σίγουρα– απώλεια πολύτιμου χρόνου και για τον υποψήφιο, αλλά και για μένα. Η ύπαρξη ευκαιριών απασχόλησης σε ερευνητικά προγράμματα που επιβλέπω θα ανακοινώνεται στην προσωπική μου ιστοσελίδα – έλλειψη τέτοιας ανακοίνωσης συνιστά και αδυναμία μου να υποστηρίξω κάποιο υποψήφιο διδάκτορα.

4 Γενικά

Στην ενότητα αυτή αναπτύσσω μερικά θέματα που αφορούν όλους τους επιβλεπόμενους από μένα φοιτητές.

4.1 Το εργαστήριο

Κατά την όχι-και-τόσο-ταπεινή γνώμη μου, οι κυριότερες μονάδες εκπαίδευσης ανθρώπων σ' ένα πανεπιστήμιο είναι τα εργαστήρια (ένα εργαστήριο είναι ευρύτερο της προσωπικής ομάδας ενός και μόνο ανθρώπου και σημαντικά πιο προσωποποιημένο από το χάος ενός τμήματος). Στα πλαίσια ενός εργαστηρίου τα μέλη του καλλιεργούν τον εαυτό τους, δια της συνύπαρξης με άλλους (για ατελείωτες ώρες και μέρες), της ανταλλαγής απόψεων, ιδεών, εποικοδομητικής ή ακραίας κριτικής και αλληλοβοήθειας. Ένα εργαστήριο δεν είναι απλά ένα δωμάτιο: είναι άνθρωποι, σχέσεις μεταξύ τους, συμμετοχή στη νοοτροπία και στις παραδόσεις του εργαστηρίου – και βέβαια είναι και χώροι, εξοπλισμός, κλπ. Με δύο λόγια, ένα εργαστήριο είναι μια αναντικατάστατη εμπειρία σε σχέση με την κοινωνικοποίηση και την τεχνική εκπαίδευση όλων των μελών του (των διδασκόντων συμπεριλαμβανομένων). Με βάση όλα τα παραπάνω, φαντάζομαι ότι είναι προφανής η στοργή και αγάπη με την οποία σχετίζομαι αφενός με το Εργαστήριο Κατανεμημένης Διαχείρισης Δεδομένων και αφετέρου με το υποσύνολό του που αφορά τους επιβλεπόμενους από μένα φοιτητές (οι οποίοι συνήθως στεγάζονται στο γραφείο ακριβώς δίπλα από το δικό μου).

Η συμμετοχή ενός νέου φοιτητή στο εργαστήριο και η ένταξή του στην ομάδα είναι αυτονόητη για μένα. Καταλαβαίνω ότι μπορεί κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις να χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης, αλλά αυτές οφείλουν να είναι λίγες και πραγματικά ιδιαίτερες. Κατά συνέπεια, οι επιβλεπόμενοι από μένα φοιτητές οφείλουν:

- Να σέβονται την κοινή ζωή και διαβίωση στα πλαίσια του εργαστηρίου (στη βάση των πατροπαράδοτων κανόνων που θα μάθουν από τους υπόλοιπους ☺)
- Να βοηθούν στη συντήρηση του εξοπλισμού του εργαστηρίου (ήτοι, τα μέλη του εργαστηρίου αναμένεται να αναλαμβάνουν διαχειριστικά καθήκοντα σε σχέση με τους servers, το δίκτυο κλπ – ξέρω, ξέρω, στην καθομιλουμένη λέγονται «χωσάματα» τα διαχειριστικά καθήκοντα ☺)
- Να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του εργαστηρίου κατά το δυνατόν.

Με άλλα λόγια, το ζεύγος γραφείο+PC δεν είναι δωρεάν: επιφέρει καθήκοντα και υποχρεώσεις απέναντι στο εργαστήριο.

4.2 Τα λεφτά

Σε ό,τι αφορά οποιαδήποτε οικονομική ενίσχυση στη διάρκεια της εκπόνησης της MSc ή PhD εργασίας, η πολιτική μου είναι να υποστηρίζω τους φοιτητές που επιδεικνύουν ικανοποιητική πρόοδο.

Τυπικά, αυτό γίνεται με τη συμμετοχή των φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα, όταν αυτά υπάρχουν. Η ειλικρινής ομολογία πάντως, είναι, ότι δεν μπορώ να εγγυηθώ πως τέτοια προγράμματα θα υπάρχουν πάντα, αν και η εκ μέρους μου προσπάθεια για την χρηματοδότηση της έρευνας είναι πάγια.

4.3 Προτεινόμενη ανάγνωση

Στη σελίδα μου <http://www.cs.uoi.gr/~pvassil/linx/4grads.html> υπάρχουν διάφορα αναγνώσματα που σκοπό έχουν να κάνουν τη ζωή σας πιο εύκολη και κυρίως, να σας βοηθήσουν να ενταχθείτε ευκολότερα στην ερευνητική διαδικασία. Κάποια από τα αναγνώσματα είναι δικά μου και συνιστώ να τα διαβάσετε με προσοχή – όχι γιατί τα γράφει ο Θεός της Πληροφορικής, αλλά γιατί εξηγούν αναλυτικά μεθόδους και προδιαγραφές για την εκπόνηση της εργασίας σας και τη δομή του αποτελέσματός της.